

UCHWAŁA NR 64/228/2025
ZARZĄDU POWIATU W OSTRÓDZIE
z dnia 28 listopada 2025 r.

w sprawie zatwierdzenia programu działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Łukcie

Na podstawie § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. 2020 poz. 249) Zarząd Powiatu uchwala, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się Program Działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Łukcie, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Kierownikowi Środowiskowego Domu Samopomocy w Łukcie.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości.

1. Andrzej Wiczkowski – Starosta	
2. Krzysztof Żynda – Wicestarosta	
3. Jolanta Dakowska – Członkini Zarządu	
4. Kacprzyk Henryk Jan - Członek Zarządu	
5. Piotr Strzylak - Członek Zarządu	

**Załącznik
do Uchwały nr 64/228/2025
Zarządu Powiatu w Ostródzie
z dnia 28 listopada 2025 r.**

PROGRAM DZIAŁALNOŚCI ŚRODOWISKOWEGO DOMU SAMOPOMOCY W ŁUKCIE – Typ A,B,D

Rozdział I

Postanowienia ogólne

Środowiskowy Dom Samopomocy w Łukcie jest ośrodkiem wsparcia dziennego, przeznaczonym dla osób przewlekłe psychicznie chorych – typu A, dla osób z niepełnosprawnością intelektualną – typu B, dla osób ze spectrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi – typu D.

Podstawowym zadaniem Domu jest zapewnienie uczestnikom możliwości zaspokojenia ich potrzeb życiowych, usamodzielnienia oraz integracji społecznej.

Środowiskowy Dom Samopomocy przeznaczony jest dla osób, które ukończyły 18 rok życia, zamieszkałych na terenie gmin Łukta, Miłakowo, Morąg i Małdyty, przewlekłe psychicznie chorych, z niepełnosprawnością intelektualną, ze spectrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi, ze wskazaniami do konieczności stałej i długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną niepełnosprawnością.

Skierowanie do Domu odbywa się na podstawie decyzji administracyjnej, wydanej przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie, działającego z upoważnienia Starosty Ostródzkiego, na wniosek osoby zainteresowanej lub opiekuna prawnego, w uzgodnieniu z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej.

Rozdział II

Cele funkcjonowania Środowiskowego Domu Samopomocy

Celem głównym działalności Środowiskowego Domu Samopomocy jest zapewnienie osobom przewlekłe psychicznie chorym, z niepełnosprawnością intelektualną oraz spectrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi, oparcia społecznego pozwalającego im na zaspokojenie potrzeb życiowych, usamodzielnienie i integrację społeczną, rozumianą jako przywrócenie możliwości pełnienia powszechnie dostępnych w lokalnej społeczności ról społecznych. ŚDS jest formą pomocy służącą utrzymaniu osób z niepełnosprawnościami w ich naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji.

Cele szczegółowe Domu:

1. Zapewnienie niezbędnej pomocy, wsparcia i opieki w warunkach bezpieczeństwa i akceptacji bez konieczności zrywania więzi z rodziną.
2. Utrzymanie dobrej formy fizycznej, psychicznej i intelektualnej, ruchowej i funkcjonalnej na terenie Domu i poza nim.
3. Kształtowanie umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu

i podtrzymaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

4. Wsparcie w zakresie zapewnienia uczestnikowi opieki zdrowotnej,
5. Integrowanie uczestników ze środowiskiem lokalnym, w tym rodzinnym.
6. Prowadzenie profilaktyki w zakresie zdrowia psychicznego i fizycznego.
7. Aktywizacja społeczna i zapewnienie możliwości osobistego rozwoju uczestników.

Rozdział III

Program działalności ŚDS – Typ A

Oferta dla uczestników Domu typu A jest skierowana do osób przewlekle psychicznie chorych. Doświadczenie przewlekłej choroby psychicznej wiąże się z poczuciem alienacji i osamotnienia oraz z trudnościami w kontaktach z innymi ludźmi, a także trudności w realnej ocenie świata wewnętrznego i zewnętrznego, w tym własnych możliwości i potrzeb. Osoby przewlekle psychicznie chore często żyją w świecie urojeń, leków i niechętnie podejmują jakiegokolwiek działania, w tym przejawiają zaburzenia aktywności i integracji społecznej, narażając się na wykluczenie i stygmatyzację.

Do głównych celów działań ŚDS ukierunkowanych na osoby przewlekle psychicznie chore należy:

1. Zwiększenie pewności siebie i poczucia własnej wartości w kontaktach z innymi ludźmi, poprzez pracę nad zmianą wizerunku zewnętrznego, postrzegania osób z niepełnosprawnościami, podniesienie samooceny i pracę nad relacjami interpersonalnymi.
2. Zwiększenie aktywności społecznej i poczucia integracji poprzez nabycie umiejętności radzenia sobie z chorobą psychiczną, zapobiegania eskalacji choroby, monitorowania stanu zdrowia.
3. Zapewnienie możliwości rozwoju i podtrzymania umiejętności społecznych, samoobsługi, realizacji potrzeb w różnych przestrzeniach życia.
4. Wsparcie w różnych sytuacjach życiowych.

Dla osiągnięcia wyznaczonych celów, ukierunkowanych na osoby przewlekle psychicznie chore prowadzone są treningi:

1. Trening umiejętności społecznych i interpersonalnych, który ma na celu:

- 1) naukę porozumiewania się z otoczeniem, kształcenie umiejętności nawiązywania i utrzymywania poprawnych kontaktów społecznych,
- 2) utrwalenie zasad prawidłowych zachowań w miejscach publicznych (w kinie, teatrze, restauracji, sklepie, itp.),
- 3) kształcenie umiejętności współpracy i komunikowania się w grupie na zasadach otwartości, partnerstwa i wzajemności, tolerancji
- 4) kształtowanie zachowań asertywnych (asertywna odmowa, poszanowanie granic własnych i innych ludzi, właściwe reakcje na pochwały i krytykę),
- 5) kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem,
- 6) kształtowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów.

2. Trening funkcjonowania w życiu codziennym:

- 1) samodzielne załatwianie potrzeb fizjologicznych,
- 2) nauka przygotowywania posiłków w Sali kulinarnej,
- 3) samodzielne jedzenie, posługiwanie się sztucami,
- 4) dbanie o estetyczny wygląd,
- 5) mycie się, dbanie o higienę jamy ustnej, higienę ciała,
- 6) dbanie o czystość odzieży, codzienną zmianę bielizny i samodzielne jej pranie,
- 7) nauka obsługi podstawowych urządzeń domowych (pralki, kuchenki gazowej, żelazka, suszarki do włosów, prostownicy, lokówki),
- 8) nauka dbania o czystość i porządek w ŚDS,
- 9) nauka umiejętności realizowania ważnych życiowo spraw np. dokonywanie zapłaty za zakupiony towar, odebranie renty na pocztę, wypełniania dokumentów, itp.

3. Trening umiejętności spędzania wolnego czasu.

- 1) rozwijanie zainteresowań wybranymi audycjami radiowymi, telewizyjnymi i filmami zgodnymi z możliwościami percepcyjnymi każdego uczestnika,
- 2) rozwijanie umiejętności korzystania z takich form spędzania czasu wolnego jak: turystyka, działalność rekreacyjna, udział w imprezach kulturalnych, towarzyskich,
- 3) zachęcanie do rozwiązywania prostych łamigłówek, krzyżówek,
- 4) zachęcanie do rozwijania swojego hobby.

4. Terapia zajęciowa.

Terapia ma na celu włączenie uczestnika w życie grupy, usprawnienie psychofizyczne, kształtowanie nowych zdolności i umiejętności, w tym z własnej inicjatywy, a także samorealizację.

Terapia zajęciowa realizowana jest w następujących salach:

Sala terapii zajęciowej

Uczestnicy zajęć zapoznają się z różnymi technikami rękodzieła z wykorzystaniem różnorodnych materiałów (sznurka, wełny, papieru, szmatki, kleju, ciasta solnego, słomy, farby, artykułów spożywczych, skór, koralu, krepy, piór, a także materiałów naturalnych takich jak: szyszek, suszonych kwiatów, nasion, liści) oraz z technikami plastycznymi (malarstwo, wydzieranka, wyklejanka, modelowanie, filcowanie, wycinanka, mozaika, witraż). Ponadto nauczą się wykorzystywania różnorodnych narzędzi i przyborów takich jak: nożyczki, dziurkacz ozdobny, zszywacz, falownice, ciężarki, pistolet do kleju.

Zajęcia rękodzielnicze mają na celu wzbudzić poczucie estetyki i wrażliwości. Rozwijają zainteresowania, umiejętności manualne, uczą starannego i estetycznego wykonania czynności, poprawiają koordynację wzrokowo - ruchową, ćwiczą koncentrację uwagi na danej czynności, pozwalają na odreagowanie negatywnych emocji.

Sala plastyczno-ogrodnicza

Uczestnicy zapoznają się z różnymi technikami malarskimi, plastycznymi, wykonują samodzielnie i pod kierunkiem instruktora prace plastyczne, wykorzystując różne narzędzia i materiały, kształtują poczucie estetyki, wrażliwości, harmonii i piękna. Wykorzystują te umiejętności do tworzenia kompozycji kwiatowych, planowania elementów ogrodu i przestrzeni wokół budynku. Wykonują czynności związane z utrzymaniem porządku – przycinanie, koszenie, odchwaszczanie i zagospodarowaniem ogrodu: sianie, sadzenie, przesadzanie, dbanie o estetykę. Ważnym elementem jest hortiterapia i relaksacja w ogrodzie służąca całej społeczności ŚDS.

Sala kulinarna

W jej ramach proponuje się uczestnikom zajęcia z zakresu rozpoznawania poszczególnych produktów, przygotowywania posiłków, poznawania podstawowych zasad żywienia, działania sprzętu RTV I AGD, utrzymywania porządku, higieny w kontaktach z żywnością, estetycznego nakrywania do stołu oraz podawania potraw. Uczy również utrzymania higieny osobistej. W ramach sali kulinarnej każdego dnia przygotowywany jest przy udziale terapeuty gorący posiłek, z którego korzystają wszyscy uczestnicy SDS.

Sala terapii ruchem

W ramach działalności Sali prowadzone będą zajęcia edukacyjne, choreoterapia, ludoterapia, relaksacja, hortoterapia, arteterapia.

Głównym celem zajęć edukacyjnych jest: rozwijanie percepcji wzrokowej, słuchowej oraz sensorycznej, a także rozwijanie i ćwiczenie refleksu oraz spostrzegawczości; budowanie wzrostu pewności siebie i nawiązywania bardziej pozytywnych relacji z otaczającym światem, odczuwaniem potrzeby bycia w grupie, bycia przydatnym, potrzebnym poprzez udział w zabawach zespołowych; rozwijanie logicznego myślenia, pobudzanie procesów twórczego myślenia; pogadanki rozwijające myślenie, wzbogacające słownictwo.

Choreoterapia: muzyczno – ruchowe formy kształcenia umiejętności ruchowych tj. rytmika – kształtowanie ekspresji ruchowej; ćwiczenia gimnastyczno – taneczne; zabawy muzyczno – ruchowe oraz dyskoteki.

Ludoterapia: ćwiczenia prowadzone z zastosowaniem gier i zabaw tak, aby nie tylko poprawiały stan chorego, ale także sprawiały mu dużo przyjemności.

Gry świetlicowe (ping pong, karty, szachy, warcaby), zabawy na świeżym powietrzu, zabawy z konkursami uczą, usprawniają fizycznie i psychicznie podopiecznych, ale przede wszystkim pozwalają im odreagować i oderwać się od trosk życia codziennego.

Relaksacja: poprzez zajęcia zmniejszamy napięcia emocjonalne, redukujemy stres, poprawiamy samopoczucie fizyczne i intelektualne, rozwijamy wyobraźnię i procesy myślenia, wzmacniamy zaufanie wobec siebie, budujemy poczucie bezpieczeństwa, doświadczamy różnicę pomiędzy ciszą a hałasem, wyrabiamy nawyk słuchania muzyki oraz jej odczuwania.

Sala doświadczania świata

Sala wyposażona jest w wiele elementów relaksacyjnych, harmonizujących i usprawniających różne elementy postrzegania i odczuwania. Wykorzystując światło, cień, zmysł wzroku, słuchu, dotyku, zapachu poprzez aromatoterapię prowadzone są zajęcia integrujące całość organizmu, wyciszające, uwrażliwiające, poprawiające sensorykę i postrzeganie, a także aktywizujące poprzez projekcje gwiazdowego nieba, kul burzowych, kolumn wodnych, paneli, kurtyn ledowych. Podczas terapii w tej Sali następuje stymulacja rozwoju wyższych funkcji:

- emocjonalnych
- społecznych
- komunikacyjnych
- ruchowych
- poznawczych
- obniżenie napięcia nerwowego, redukcja stresu i głęboki relaks
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa
- zwiększenie aktywności
- pomoc w pokonywaniu lęków
- motywacja do poznawania otoczenia i oddziaływania na nie
- zwiększenie chęci do nawiązywania kontaktów z innymi osobami
- poprawa orientacji w zakresie ciała i przestrzeni

Sala rehabilitacyjna

W sali tej odbywają się zajęcia w następujących blokach:

1. INDYWIDUALNA TERAPIA RUCHEM

2. GRUPOWA TERAPIA RUCHEM

Ćwiczenia rehabilitacyjne – są to ćwiczenia, które mają na celu poprawę i redukcję stanów chorobowych, zapobieganie schorzeniom narządu ruchu, układu krążeniowo-oddechowego, zwiększenie zakresu ruchu w stawach, podniesienie sprawności ogólnej. Należą do nich: ćwiczenia bierne, wspomagające, relaksacyjne, izometryczne.

Ćwiczenia na sprzęcie – głównym celem tych ćwiczeń jest poprawa siły mięśniowej oraz wydolności ogólnej organizmu. Indywidualny trening dostosowany jest przez fizjoterapeutę, terapeutę lub opiekuna. Uczestnicy wykonują ćwiczenia na materacach gimnastycznych, rowerach treningowych, bieżni, przy drabinkach gimnastycznych, na piłkach, dyskach, stepach. Naprzeciw indywidualnym potrzebom uczestników wykorzystuje się fotel samomasujący, matę do akupresury i naświetlania lampą Bioptron.

Grupowa terapia ruchem.

Obejmuje gry zespołowe, które pomagają w utrzymaniu prawidłowego rozwoju fizycznego, sprawności motorycznej i odporności organizmu, rozbudzają zainteresowania różnymi formami aktywności ruchowej: zdrowotnej, sportowej, rekreacyjnej. Uczestnicy korzystać będą z różnych dziedzin aktywności sportowej: spacer, wyjazdy na basen, zajęcia rekreacyjne w ogrodzie, zabawy ruchowe, zajęcia na siłowni zewnętrznej.

5. Poradnictwo specjalistyczne, w tym:

1) psychologiczne, które polega na rozmowach indywidualnych i grupowych z psychologiem podczas, których rozwiązuje się problemy osobiste oraz rozwija się zdolność radzenia sobie w trudnych sytuacjach,

2) socjalne, polegające na poradnictwie dla uczestników i ich rodzin, pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych – praca wspólnie z ośrodkami pomocy społecznej,

3) ochronę zdrowia psychicznego poprzez psychoedukację ukierunkowaną na naukę umiejętności korzystania z różnych ofert publicznych, w tym usług medycznych, zwłaszcza poradni zdrowia psychicznego,

4) edukacja prozdrowotna, pomoc w dostępie do konsultacji lekarskich, ośrodków opieki zdrowotnej.

6. Inne formy działania:

- 1) zabawy taneczne, spotkania integracyjne,
- 2) spotkania okazjonalne (Wielkanocne, Bożonarodzeniowe, z okazji Dnia Kobiet, Dnia Matki, Dnia Ojca, itp.),
- 3) pikniki, majówki, festyny.

7. Współpraca ŚDS z innymi podmiotami:

- 1) Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie,
- 2) Starostwem Powiatowym w Ostródzie,
- 3) Placówkami opieki zdrowotnej,
- 4) Organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 5) Warsztatem Terapii Zajęciowej, Środowiskowym Domem Samopomocy w Morągu
- 6) Rodzinami i opiekunami osób przebywających w ŚDS,
- 7) Ośrodkami Pomocy Społecznej z gmin, z terenu których pochodzą uczestnicy,
- 8) Firmami i osobami fizycznymi, które wspierają rozwój ŚDS,
- 9) Szkołami i uczelniami z terenu gmin, których obejmuje działalność ŚDS.

Rozdział IV

Program działalności ŚDS – Typ B.

Oferta dla uczestników Domu typu B jest skierowana do osób z niepełnosprawnością intelektualną. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną, najczęściej po ukończeniu edukacji w szkołach specjalnych mają zawężone perspektywy aktywizacji społecznej, ograniczone możliwości dalszej edukacji w zakresie utrzymania i usprawniania posiadanych umiejętności oraz narażone są na wykluczenie społeczne i z powodu ograniczonych możliwości intelektualnych zagrożone różnymi trudnościami społecznymi, skazane na wegetację i brak możliwości uczestniczenia w życiu społecznym.

Do głównych celów działań ŚDS ukierunkowanych na osoby z niepełnosprawnością intelektualną należy:

1. Kształtowanie codziennej aktywności, umiejętności społecznych, komunikacyjnych, podtrzymanie umiejętności samoobsługi i rozwijanie nowych kompetencji w tym zakresie.
2. Zwiększenie aktywności społecznej i poczucia integracji poprzez nabycie umiejętności radzenia sobie z ograniczeniami wynikającymi z niepełnosprawności.
3. Kształtowanie umiejętności organizacji życia codziennego i wzrost samodzielności.
4. Zwiększenie pewności siebie i poczucia własnej wartości w kontaktach z innymi ludźmi, poprzez pracę nad zmianą wizerunku zewnętrznego, postrzegania osób z niepełnosprawnościami.
4. Wsparcie w różnych sytuacjach życiowych.

Dla osiągnięcia wyznaczonych celów, ukierunkowanych na osoby z niepełnosprawnością intelektualną prowadzone są treningi:

1. Trening umiejętności społecznych i interpersonalnych, który ma na celu:

- 1) naukę porozumiewania się z otoczeniem, kształcenie umiejętności nawiązywania i utrzymywania poprawnych kontaktów społecznych,
- 2) utrwalenie zasad prawidłowych zachowań w miejscach publicznych (w kinie, teatrze, restauracji, sklepie, itp.),
- 3) kształcenie umiejętności współpracy i komunikowania się w grupie na zasadach otwartości, partnerstwa i wzajemności, tolerancji
- 4) kształtowanie postaw asertywnych (asertywna odmowa, poszanowanie granic własnych i innych ludzi, właściwe reakcje na pochwały i krytykę),
- 5) kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem,
- 6) kształtowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów.

2. Trening funkcjonowania w życiu codziennym:

- 1) samodzielne załatwianie potrzeb fizjologicznych.
- 2) nauka przygotowywania prostych posiłków w Sali kulinarnej,
- 3) samodzielne jedzenie, posługiwanie się sztućcami.
- 4) dbanie o estetyczny wygląd.
- 5) mycie się, dbanie o higienę jamy ustnej, higienę ciała.
- 6) dbanie o czystość odzieży, codzienną zmianę bielizny i samodzielne jej pranie.

- 7) nauka obsługi podstawowych urządzeń domowych (pralki, kuchenki gazowej, żelazka, suszarki do włosów, prostownicy, lokówki).
- 8) nauka dbania o czystość i porządek w ŚDS
- 9) nauka umiejętności realizowania ważnych życiowych spraw np. dokonywanie zapłaty za zakupiony towar, odebranie renty na pocztę, wypełniania dokumentów, itp.

3. Trening umiejętności spędzania wolnego czasu.

- 1) rozwijanie zainteresowań wybranymi audycjami radiowymi, telewizyjnymi i filmami zgodnymi z możliwościami percepcyjnymi każdego uczestnika,
- 2) rozwijanie umiejętności korzystania z takich form spędzania czasu wolnego jak: turystyka, działalność rekreacyjna, udział w imprezach kulturalnych, towarzyskich,
- 3) zachęcanie do rozwiązywania prostych łamigłówek, krzyżówek,
- 4) zachęcanie do rozwijania swojego hobby.

4. Terapia zajęciowa.

Terapia ma na celu włączenie uczestnika w życie grupy, usprawnienie psychofizyczne, kształtowanie nowych zdolności i umiejętności, w tym z własnej inicjatywy, a także samorealizację.

Terapia zajęciowa realizowana jest w następujących salach:

Sala terapii zajęciowej

Uczestnicy zajęć zapoznają się z różnymi technikami rękodzieła z wykorzystaniem różnorodnych materiałów (sznurka, wełny, papieru, szmatki, kleju, ciasta solnego, słomy, farby, artykułów spożywczych, skór, koralików, krepy, piór, a także materiałów naturalnych takich jak: szyszek, suszonych kwiatów, nasion, liści) oraz z technikami plastycznymi (malarstwo, wydzieranka, wyklejanka, modelowanie, filcowanie, wycinanka, mozaika, witraż). Ponadto nauczą się wykorzystywania różnorodnych narzędzi i przyborów takich jak: nożyczki, dziurkacz ozdoby, zszywacz, falownice, ciężarki, pistolet do kleju.

Zajęcia rękodzielnicze mają na celu wzbudzić poczucie estetyki i wrażliwości. Rozwijają zainteresowania, umiejętności manualne, uczą starannego i estetycznego wykonania czynności, poprawiają koordynację wzrokowo - ruchową, ćwiczą koncentrację uwagi na danej czynności, pozwalają na odreagowanie negatywnych emocji.

Sala plastyczno-ogrodnicza

Uczestnicy zapoznają się z różnymi technikami malarskimi, plastycznymi, wykonują samodzielnie i pod kierunkiem instruktora prace plastyczne, wykorzystując różne narzędzia i materiały, kształtują poczucie estetyki, wrażliwości, harmonii i piękna. Wykorzystują te umiejętności do tworzenia kompozycji kwiatowych, planowania elementów ogrodu i przestrzeni wokół budynku. Wykonują czynności związane z utrzymaniem porządku – przycinanie, koszenie, odchwaszczanie i zagospodarowaniem ogrodu: sianie, sadzenie, przesadzanie, dbanie o estetykę. Ważnym elementem jest hortiterapia i relaksacja w ogrodzie służąca całej społeczności ŚDS.

Sala kulinarna

W jej ramach proponuje się zajęcia z zakresu rozpoznawania poszczególnych produktów, przygotowywania posiłków, poznawania podstawowych zasad żywienia, działania sprzętu RTV i AGD, utrzymywania porządku, higieny w kontaktach z żywnością, estetycznego nakrywania do stołu oraz podawania potraw. Uczy również utrzymania higieny osobistej. W ramach sali kulinarnej każdego dnia przygotowywany jest przy udziale terapeuty gorący posiłek, z którego korzystają wszyscy uczestnicy ŚDS.

Sala terapii ruchem

W ramach działalności Sali prowadzone będą zajęcia edukacyjne, choreoterapia, ludoterapia, relaksacja, hortiterapia, arteterapia.

Głównym celem zajęć edukacyjnych jest: rozwijanie percepcji wzrokowej, słuchowej oraz sensorycznej, a także rozwijanie i ćwiczenie refleksu oraz spostrzegawczości; budowanie wzrostu pewności siebie i nawiązywania bardziej pozytywnych relacji z otaczającym światem, odczuwaniem potrzeby bycia w grupie, bycia przydatnym, potrzebnym poprzez udział w zabawach zespołowych; rozwijanie logicznego myślenia, pobudzanie procesów twórczego myślenia; pogadanki rozwijające myślenie, wzbogacające słownictwo.

Choreoterapia: muzyczno – ruchowe formy kształcenia umiejętności ruchowych tj. rytmika – kształtowanie ekspresji ruchowej; ćwiczenia gimnastyczno – taneczne; zabawy muzyczno – ruchowe oraz dyskoteki.

Ludoterapia: ćwiczenia prowadzone z zastosowaniem gier i zabaw tak, aby nie tylko poprawiały stan chorego, ale także sprawiały mu dużo przyjemności.

Gry świetlicowe (ping pong, karty, szachy, warcaby), zabawy na świeżym powietrzu, zabawy z konkursami uczą, usprawniają fizycznie i psychicznie podopiecznych, ale przede wszystkim pozwalają im odreagować i oderwać się od trosk życia codziennego.

Relaksacja: poprzez zajęcia zmniejszamy napięcia emocjonalne, redukujemy stres, poprawiamy samopoczucie fizyczne i intelektualne, rozwijamy wyobraźnię i procesy myślenia, wzmacniamy zaufanie wobec siebie, budujemy poczucie bezpieczeństwa, doświadczamy różnicę pomiędzy ciszą a hałasem, wyrabiamy nawyk słuchania muzyki oraz jej odczuwania.

Sala doświadczania świata

Sala wyposażona jest w wiele elementów relaksacyjnych, harmonizujących i usprawniających różne elementy postrzegania i odczuwania. Wykorzystując światło, cień, zmysł wzroku, słuchu, dotyku, zapachu poprzez aromatoterapię prowadzone są zajęcia integrujące całość organizmu, wyciszające, uwrażliwiające, poprawiające sensorykę i postrzeganie, a także aktywizujące poprzez projekcje gwiezdного nieba, kul burzowych, kolumn wodnych, paneli, kurtyn ledowych. Podczas terapii w tej Sali następuje stymulacja rozwoju wyższych funkcji:

- emocjonalnych
- społecznych
- komunikacyjnych
- ruchowych
- poznawczych
- obniżenie napięcia nerwowego, redukcja stresu i głęboki relaks
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa
- zwiększenie aktywności
- pomoc w pokonywaniu lęków
- motywacja do poznawania otoczenia i oddziaływania na nie
- zwiększenie chęci do nawiązywania kontaktów z innymi
- poprawa orientacji w zakresie ciała i przestrzeni

Sala rehabilitacyjna

W sali tej odbywają się zajęcia w następujących blokach:

1. INDYWIDUALNA TERAPIA RUCHEM
2. GRUPOWA TERAPIA RUCHEM

Ćwiczenia rehabilitacyjne – są to ćwiczenia, które mają na celu poprawę i redukcję stanów chorobowych, zapobieganie schorzeniom narządu ruchu, układu krążeniowo-oddechowego, zwiększenie zakresu ruchu w stawach, podniesienie sprawności ogólnej. Należą do nich: ćwiczenia bierne, wspomagające, relaksacyjne, izometryczne.

Ćwiczenia na sprężenie – Głównym celem tych ćwiczeń jest poprawa siły mięśniowej oraz wydolności ogólnej organizmu. Indywidualny trening dostosowany jest przez fizjoterapeutę, terapeutę lub opiekuna. Uczestnicy wykonują ćwiczenia na materacach gimnastycznych, rowerach treningowych, bieżni, przy drabinkach gimnastycznych, na piłkach, dyskach, stepach.

Naprzeciw indywidualnym potrzebom uczestników wykorzystuje się fotel samomasujący, matę do akupresury i naświetlania lampą Bioptron.

Grupowa terapia ruchem.

Obejmuje gry zespołowe, które pomagają w utrzymaniu prawidłowego rozwoju fizycznego, sprawności motorycznej i odporności organizmu, rozbudzają zainteresowania różnymi formami aktywności ruchowej: zdrowotnej, sportowej, rekreacyjnej. Korzystać będą z różnych dziedzin aktywności sportowej: spacer, wyjazdy na basen, zajęcia rekreacyjne w ogrodzie, zabawy ruchowe, zajęcia na siłowni zewnętrznej.

5. Poradnictwo specjalistyczne, w tym:

1)psychologiczne, które polega na rozmowach indywidualnych i grupowych z psychologiem podczas, których rozwiązuje się problemy osobiste oraz rozwija się zdolność radzenia sobie w trudnych sytuacjach.

2) socjalne, polegające na poradnictwie dla uczestników i ich rodzin, pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych – praca wspólnie z ośrodkami pomocy społecznej.

3) ochronę zdrowia psychicznego poprzez psychoedukację ukierunkowaną na naukę umiejętności korzystania z różnych ofert publicznych, w tym usług medycznych, zwłaszcza poradni zdrowia psychicznego.

4) edukacja prozdrowotna, pomoc w dostępie do konsultacji lekarskich, ośrodków opieki zdrowotnej.

6. Inne formy działania:

1)zabawy taneczne, spotkania integracyjne,

2)spotkania okazjonalne (Wielkanocne, Bożonarodzeniowe, z okazji Dnia Kobiet, Dnia Matki, Dnia Ojca, itp.),

3)pikniki, majówki, festyny.

7. Współpraca ŚDS z innymi podmiotami:

1)Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie,

2)Starostwem Powiatowym w Ostródzie,

3)Placówkami opieki zdrowotnej,

4)Organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,

5)Warsztatem Terapii Zajęciowej, Środowiskowym Domem Samopomocy w Morągu

6)Rodzinami i opiekunami osób przebywających w ŚDS,

7)Ośrodkami Pomocy Społecznej z gmin, z terenu których pochodzą uczestnicy,

8)Firmami i osobami fizycznymi, które wspierają rozwój ŚDS,

9)Szkołami i uczelniami z terenu gmin, których obejmuje działalność ŚDS.

Rozdział V

Program działalności-ŚDS – TYP D

Środowiskowy Dom Samopomocy typu D – jest placówką pobytu dziennego dla osób ze spectrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Osoby ze spectrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi po ukończeniu nauki w szkolnictwie specjalnym mają bardzo ograniczone możliwości dalszego rozwoju. Ze względu na zwiększone potrzeby opiekuńcze oraz konieczność zapewnienia im

bezpieczeństwa i zindywidualizowanego podejścia mają trudności w dostaniu się do istniejących placówek wsparcia lub z powodu ich braku placówek zabezpieczających ich potrzeby. Osoby ze spectrum autyzmu i ze sprzężoną niepełnosprawnością są bardzo niejednorodną grupą i do pracy terapeutycznej i poprawy funkcjonowania potrzebują m.in. odpowiedniego doboru terapii, mniejszej liczebności grup, odpowiedniej organizacji przestrzeni. Oferta ŚDS typu D wychodzi naprzeciw potrzebom osób ze spectrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi, które potrzebują środowiskowego wsparcia ukierunkowanego na zapewnienie im opieki i postępowania wspierająco-aktywizującego.

Do głównych celów działania Domu ukierunkowanych na osoby ze spectrum autyzmu i niepełnosprawnościami sprzężonymi należy:

1. Zapewnienie pomocy i opieki w warunkach bezpieczeństwa i akceptacji bez konieczności zrywania więzi z rodziną,
2. Rozwijania umiejętności z zakresu samoobsługi, komunikacji, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się w przypadku osób z problemami w komunikacji werbalnej
3. Utrzymanie dobrej formy fizycznej, psychicznej i intelektualnej, ruchowej i funkcjonalnej na terenie Domu i poza nim (środowisko lokalne, mieszkanie).
4. Opieka oraz wsparcie w różnych sytuacjach życiowych.
5. Ochrona praw i interesów podopiecznych oraz poradnictwo prawne osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.
6. Możliwość aktywnego i dającego zadowolenie życia, poczucia więzi z ludźmi, rozwoju umiejętności nawiązywania kontaktu, porozumiewania się w formach werbalnych i alternatywnych.
7. Integracja ze środowiskiem rodzinnym i lokalnym

Dla osiągnięcia wyznaczonych celów, ukierunkowanych na osoby ze spectrum autyzmu i z niepełnosprawnościami sprzężonymi, prowadzone są treningi:

1. Trening umiejętności społecznych i interpersonalnych, który ma na celu:

- 1) naukę porozumiewania się z otoczeniem, kształcenie umiejętności nawiązywania i utrzymywania poprawnych kontaktów społecznych,
- 2) utrwalenie zasad prawidłowych zachowań w miejscach publicznych (w kinie, teatrze, restauracji, sklepie, itp.),
- 3) kształcenie umiejętności współpracy i komunikowania się w grupie na zasadach otwartości, partnerstwa i wzajemności,
- 4) kształtowanie zachowań asertywnych (asertywna odmowa, poszanowanie granic własnych i innych ludzi, właściwe reakcje na pochwały i krytykę),
- 5) kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem,
- 6) kształtowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów.

2. Trening funkcjonowania w życiu codziennym:

- 1) samodzielne załatwianie potrzeb fizjologicznych,
- 2) nauka przygotowywania prostych posiłków w Sali kulinarnej,
- 3) samodzielne jedzenie, posługiwanie się sztućcami,
- 4) dbanie o estetyczny wygląd,
- 5) mycie się, dbanie o higienę jamy ustnej, higienę ciała,
- 6) dbanie o czystość odzieży, codzienną zmianę bielizny i samodzielne jej pranie,
- 7) nauka obsługi podstawowych urządzeń domowych (pralki, kuchenki gazowej, żelazka, suszarki do włosów, prostownicy, lokówki),
- 8) nauka dbania o czystość i porządek w ŚDS,

9) nauka umiejętności realizowania ważnych życiowych spraw np. dokonywanie zapłaty za zakupiony towar, odebranie renty na pocztę, wypełniania dokumentów, itp.

3. Trening umiejętności spędzania wolnego czasu.

- 1) rozwijanie zainteresowań wybranymi audycjami radiowymi, telewizyjnymi i filmami zgodnymi z możliwościami percepcyjnymi każdego uczestnika,
- 2) rozwijanie umiejętności korzystania z takich form spędzania czasu wolnego jak: turystyka, działalność rekreacyjna, udział w imprezach kulturalnych, towarzyskich,
- 3) zachęcanie do rozwiązywania prostych łamigłówek, krzyżówek,
- 4) zachęcanie do rozwijania swojego hobby.

4. Terapia zajęciowa.

Terapia ma na celu włączenie uczestnika w życie grupy, usprawnienie psychofizyczne, kształtowanie nowych zdolności i umiejętności, w tym z własnej inicjatywy, a także samorealizację.

Terapia zajęciowa realizowana jest w następujących salach:

Sala terapii zajęciowej

Uczestnicy zajęć zapoznają się z różnymi technikami rękodzieła z wykorzystaniem różnorodnych materiałów (sznurka, wełny, papieru, szmatki, kleju, ciasta solnego, słomy, farby, artykułów spożywczych, skór, koralików, krepy, piór, a także materiałów naturalnych takich jak: szyszek, suszonych kwiatów, nasion, liści) oraz z technikami plastycznymi (malarstwo, wydzieranka, wyklejanka, modelowanie, filcowanie, wycinanka, mozaika, witraż). Ponadto nauczają się wykorzystywania różnorodnych narzędzi i przyborów takich jak: nożyczki, dziurkacz ozdobny, zszywacz, falownice, ciężarki, pistolet do kleju.

Zajęcia rękodzielnicze mają na celu wzbudzić poczucie estetyki i wrażliwości. Rozwijają zainteresowania, umiejętności manualne, uczą starannego i estetycznego wykonania czynności, poprawiają koordynację wzrokowo - ruchową, ćwiczą koncentrację uwagi na danej czynności, pozwalają na odreagowanie negatywnych emocji.

Sala plastyczno-ogrodnicza

Uczestnicy zapoznają się z różnymi technikami malarskimi, plastycznymi, wykonują samodzielnie i pod kierunkiem instruktora prace plastyczne, wykorzystując różne narzędzia i materiały, kształtują poczucie estetyki, wrażliwości, harmonii i piękna. Wykorzystują te umiejętności do tworzenia kompozycji kwiatowych, planowania elementów ogrodu i przestrzeni wokół budynku. Wykonują czynności związane z utrzymaniem porządku – przycinanie, koszenie, odchwaszczanie i zagospodarowaniem ogrodu: sianie, sadzenie, przesadzanie, dbanie o estetykę. Ważnym elementem jest hortiterapia i relaksacja w ogrodzie służąca całej społeczności ŚDS.

Sala kulinarna

W jej ramach proponuje się zajęcia z zakresu rozpoznawania poszczególnych produktów, przygotowywania posiłków, poznawania podstawowych zasad żywienia, działania sprzętu RTV i AGD, utrzymywania porządku, higieny w kontaktach z żywnością, estetycznego nakrywania do stołu oraz podawania potraw. Uczy również utrzymania higieny osobistej. W ramach sali kulinarnej każdego dnia przygotowywany jest przy udziale terapeuty gorący posiłek, z którego korzystają wszyscy uczestnicy ŚDS.

Sala terapii ruchem

W ramach działalności Sali prowadzone będą zajęcia edukacyjne, choreoterapia, ludoterapia, relaksacja, hortoterapia, arteterapia.

Głównym celem zajęć edukacyjnych jest: rozwijanie percepcji wzrokowej, słuchowej oraz sensorycznej, a także rozwijanie i ćwiczenie refleksu oraz spostrzegawczości; budowanie wzrostu pewności siebie i nawiązywania bardziej pozytywnych relacji z otaczającym światem, odczuwaniem potrzeby bycia w grupie, bycia przydatnym, potrzebnym poprzez udział w zabawach zespołowych; rozwijanie logicznego myślenia, pobudzanie procesów twórczego myślenia; pogadanki rozwijające myślenie, wzbogacające słownictwo.

Choreoterapia: muzyczno – ruchowe formy kształcenia umiejętności ruchowych tj. rytmika – kształtowanie ekspresji ruchowej; ćwiczenia gimnastyczno – taneczne; zabawy muzyczno – ruchowe oraz dyskoteki.

Ludoterapia: ćwiczenia prowadzone z zastosowaniem gier i zabaw tak, aby nie tylko poprawiały stan chorego, ale także sprawiały mu dużo przyjemności.

Gry świetlicowe (ping pong, karty, szachy, warcaby), zabawy na świeżym powietrzu, zabawy z konkursami uczą, usprawniają fizycznie i psychicznie podopiecznych, ale przede wszystkim pozwalają im odreagować i oderwać się od trosk życia codziennego.

Relaksacja: poprzez zajęcia zmniejszamy napięcia emocjonalne, redukujemy stres, poprawiamy samopoczucie fizyczne i intelektualne, rozwijamy wyobraźnię i procesy myślenia, wzmacniamy zaufanie wobec siebie, budujemy poczucie bezpieczeństwa, doświadczamy różnicę pomiędzy ciszą a hałasem, wyrabiamy nawyk słuchania muzyki oraz jej odczuwania.

Sala doświadczania świata

Sala wyposażona jest w wiele elementów relaksacyjnych, harmonizujących i usprawniających różne elementy postrzegania i odczuwania. Wykorzystując światło, cień, zmysł wzroku, słuchu, dotyku, zapachu poprzez aromatoterapię prowadzone są zajęcia integrujące całość organizmu, wyciszające, uwrażliwiające, poprawiające sensorykę i postrzeganie, a także aktywizujące poprzez projekcje gwiezdnego nieba, kul burzowych, kolumn wodnych, paneli, kurtyn ledowych. Podczas terapii w tej Sali następuje stymulacja rozwoju wyższych funkcji:

- emocjonalnych
- społecznych
- komunikacyjnych
- ruchowych
- poznawczych
- obniżenie napięcia nerwowego, redukcja stresu i głęboki relaks
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa
- zwiększenie aktywności
- pomoc w pokonywaniu lęków
- motywacja do poznawania otoczenia i oddziaływania na nie
- zwiększenie chęci do nawiązywania kontaktów z innymi
- poprawa orientacji w zakresie ciała i przestrzeni.

Sala rehabilitacyjna

W sali tej odbywają się zajęcia w następujących blokach:

1. INDYWIDUALNA TERAPIA RUCHEM
2. GRUPOWA TERAPIA RUCHEM

Ćwiczenia rehabilitacyjne – są to ćwiczenia, które mają na celu poprawę i redukcję stanów chorobowych, zapobieganie schorzeniom narządu ruchu, układu krążeniowo-oddechowego, zwiększenie zakresu ruchu w stawach, podniesienie sprawności ogólnej. Należą do nich:

ćwiczenia bierne, wspomagające, relaksacyjne, izometryczne.

Ćwiczenia na sprężenie – Głównym celem tych ćwiczeń jest poprawa siły mięśniowej oraz wydolności ogólnej organizmu. Indywidualny trening dostosowany jest przez fizjoterapeutę, terapeutę lub opiekuna. Uczestnicy wykonują ćwiczenia na materacach gimnastycznych, rowerach treningowych, bieżni, przy drabinkach gimnastycznych, na piłkach, dyskach, stepach. Naprzeciw indywidualnym potrzebom uczestników wykorzystuje się fotel samomasujący, matę do akupresury i naświetlania lampą Bioptron.

Grupowa terapia ruchem.

Obejmuje gry zespołowe, które pomagają w utrzymaniu prawidłowego rozwoju fizycznego, sprawności motorycznej i odporności organizmu, rozbudzają zainteresowania różnymi formami aktywności ruchowej: zdrowotnej, sportowej, rekreacyjnej. Korzystać będą z różnych dziedzin aktywności sportowej: spacer, wyjazdy na basen, zajęcia rekreacyjne w ogrodzie, zabawy ruchowe, zajęcia na siłowni zewnętrznej.

5. Poradnictwo specjalistyczne, w tym:

1)psychologiczne, które polega na rozmowach indywidualnych i grupowych z psychologiem podczas, których rozwiązuje się problemy osobiste oraz rozwija się zdolność radzenia sobie w trudnych sytuacjach,

2) socjalne, polegające na poradnictwie dla uczestników i ich rodzin, pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych – praca wspólnie z ośrodkami pomocy społecznej.

3) ochronę zdrowia psychicznego poprzez psychoedukację ukierunkowaną na naukę umiejętności korzystania z różnych ofert publicznych, w tym usług medycznych, zwłaszcza poradni zdrowia psychicznego,

4) edukacja prozdrowotna, pomoc w dostępie do konsultacji lekarskich, ośrodków opieki zdrowotnej.

6. Inne formy działania:

4) zabawy taneczne, spotkania integracyjne,

5) spotkania okazjonalne (Wielkanocne, Bożonarodzeniowe, z okazji Dnia Kobiet, Dnia Matki, Dnia Ojca, itp.),

6) pikniki, majówki, festyny.

7. Współpraca ŚDS z innymi podmiotami:

1)Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie,

2)Starostwem Powiatowym w Ostródzie,

3)Placówkami opieki zdrowotnej,

4)Organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,

5)Warsztatem Terapii Zajęciowej, Środowiskowym Domem Samopomocy w Morągu

6)Rodzinami i opiekunami osób przebywających w ŚDS,

7)Ośrodkami Pomocy Społecznej z gmin, z terenu których pochodzą uczestnicy,

8)Firmami i osobami fizycznymi, które wspierają rozwój ŚDS,

9)Szkołami i uczelniami z terenu gmin, których obejmuje działalność ŚDS.

Rozdział VI

Metody i kryteria oceny działalności Środowiskowego Domu Samopomocy – Typ A,B,D.

Ocena efektów działalności domu możliwa jest poprzez ocenę realizacji indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego uczestników, efektów terapii, frekwencji uczestników na zajęciach, ich zainteresowania formami terapii.

Przez pierwsze 3 miesiące realizowany jest plan adaptacji uczestnika. W trakcie realizowania planu adaptacji Zespół Wspierająco - Aktywizujący opracowuje charakterystykę i ocenę możliwości psychofizycznych uczestnika. Po upływie 3 miesięcy Zespół Wspierająco - Aktywizujący w porozumieniu z uczestnikiem lub jego opiekunem podejmuje decyzję o dalszym udziale uczestnika i sposobie prowadzenia indywidualnego planu postępowania wspierająco – aktywizującego, który zawiera postępowanie wspierająco – aktywizujące, z ukierunkowaniem na realizację przez osoby przewlekle psychicznie chore lub osoby z niepełnosprawnością intelektualną czy osoby ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnością sprzężoną.

Co pół roku uaktualniane są arkusze obszarów aktywności, które obrazują realizację indywidualnego planu postępowania wspierająco – aktywizującego i dają możliwość skonstruowania oceny i planu dalszej terapii uczestnika, bądź jego modyfikację. Po upływie roku zespół dokonuje oceny funkcjonowania uczestnika i określa plan na następny rok.

W arkuszach obserwowane są następujące obszary funkcjonowania uczestnika:

- 1) samoobsługa,
- 2) kontakty interpersonalne,
- 3) uczestniczenie w zajęciach zorganizowanych przez Dom,
- 4) wykorzystanie wolnego czasu.

Aby dokonać poprawnej i miarodajnej oceny realizacji ippwa wszyscy członkowie zespołu wspierająco-aktywizującego prowadzą dzienniki terapii i treningów, w których codziennie wpisują zakres i formę prowadzonych działań, wymieniają uczestników terapii oraz opisują ich aktywność, a także uwagi dotyczące realizacji ippwa. Dane te są następnie wykorzystywane do sporządzania ocen efektów aktywizacji podopiecznych a co za tym idzie do sporządzenia planu na następny okres.

Rozdział VII

Możliwości realizacji poszczególnych form działania.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Łukcie jest zadaniem o zasięgu ponadlokalnym, realizowanym na bazie obiektu oddanego Towarzystwu Przyjaciół Dzieci w Morągu w nieodpłatne użytkowanie, usytuowanym w Łukcie przy ulicy Mazurskiej 16B.

Zadania Domu realizowane są, na rzecz uczestników, przez 5 dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku, w godzinach od 7.00 do 15.00.

Do dyspozycji ośrodka są następujące pomieszczenia:

- 1) kuchnia i jadalnia,
- 2) sala terapii zajęciowej,
- 3) sala terapii ruchem,
- 4) sala rehabilitacyjna,
- 5) sala doświadczania świata,

- 6) sala ogólna,
- 7) gabinet psychologa,
- 8) korytarz – hol,
- 9) 3 toalety w tym 2 przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami,
- 10) łazienka z natryskiem,
- 11) pokój kierownika,
- 12) szatnia,
- 13) pomieszczenie socjalne,
- 14) pokój wyciszeni,
- 15) pokój kierownika.

Pomieszczenia ŚDS wyposażone są w sprzęty i urządzenia odpowiednie do realizacji zadań wspierająco – aktywizujących.

W Środowiskowym Domu Samopomocy zatrudniona jest kadra niezbędna do realizacji zadań programowych. Pracownicy zatrudnieni w Domu posiadają odpowiednie kwalifikacje umożliwiające realizację poszczególnych form działania. Kierownik ŚDS oraz pracownicy świadczący usługi w Domu stanowią skład Zespołu Wspierająco – Aktywizującego.

Rozdział VIII

Przyjęte kierunki rozwoju Środowiskowego Domu Samopomocy – typ A,B,D.

Rozwój Domu prowadzony jest w trzech kierunkach:

1. Polityki kadrowej:

- 1) podnoszenie kwalifikacji zawodowych,
- 2) podwyższanie kompetencji pracowników merytorycznych, poprzez udział w szkoleniach zewnętrznych i wewnętrznych,

2. Inicjowanie działań zmierzających do rozszerzenia form zajęć wspierająco – aktywizacyjnych:

- 1) organizowanie szkoleń, seminariów, konferencji z udziałem specjalistów z zakresu psychologii, pedagogiki, psychiatrii, pomocy społecznej, itp.,
- 2) doposażenie pomieszczeń terapeutycznych,

3. Współpraca ze środowiskiem lokalnym i rodzinnym:

- 1) organizowanie dni otwartych Domu połączonych z wystawą prac, prezentacją pracowni i metod terapii,
- 2) organizowanie dla rodziców i opiekunów spotkań ze specjalistami,
- 3) włączanie rodzin i przyjaciół uczestników w organizację wspólnych spotkań.

Opracowała: Monika Fabisiak kierownik Środowiskowego Domu Samopomocy w Łukcie